

OBČINA ŠALOVCI
Šalovci 162
9204 Šalovci

PREDLOG OBČINSKEGA DELNEGA NAČRTA
ZAŠČITE IN REŠEVANJA OB
JEDRSKI IN RADIOLOŠKI NESREČI V OBČINI ŠALOVCI

VERZIJA: 3.0

	Organ	Datum	Podpis
Izdelal	ZAME s.p.		_____
Odobril	POVELJNIK CIVILNE ZAŠČITE OBČINE ŠALOVCI		_____
Sprejel	ŽUPAN OBČINE ŠALOVCI		_____
Skrbnik	SILVIJA NEMET		

Številka: 842-3/2026-2

Datum: 22.7.2026

Kazalo vsebine

1 JEDRSKA NESREČA V NUKLEARNI ELEKTRARNI KRŠKO (NEK)	5
1.1 JEDRSKA NESREČA V NUKLEARNI ELEKTRARNI KRŠKO (NEK)	6
1.2 OBSEG NAČRTOVANJA OB JEDRSKI NESREČI V NEK	8
1.3 ZAMISEL IZVAJANJA ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI OB JEDRSKI NESREČI V NEK	9
1.4 OPAZOVANJE, OBVEŠČANJE IN ALARMIRANJE OB JEDRSKI NESREČI V NEK	10
1.5 IZVAJANJE ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI OB JEDRSKI NESREČI V NEK	14
2 JEDRSKA NESREČA V TUJINI	19
2.1 JEDRSKA NESREČA V TUJINI	20
2.2 OBSEG NAČRTOVANJA OB JEDRSKI NESREČI V TUJINI	22
2.3 ZAMISEL IZVAJANJA ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI OB JEDRSKI NESREČI V TUJINI	23
2.4 OPAZOVANJE, OBVEŠČANJE IN ALARMIRANJE OB JEDRSKI NESREČI V TUJINI	24
2.5 IZVAJANJE ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI OB JEDRSKI NESREČI V TUJINI	28
2.6 OSEBNA IN VZAJEMNA ZAŠČITA OB JEDRSKI NESREČI V TUJINI	30
2.7 MERILA ZA KONČANJE DEJAVNOSTI ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI OB JEDRSKI NESREČI V TUJINI	32
3 RADIOLOŠKA NESREČA	33
3.1 RADIOLOŠKA NESREČA	34
3.2 OBSEG NAČRTOVANJA OB RADIOLOŠKI NESREČI	35
3.3 ZAMISEL IZVAJANJA ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI OB RADIOLOŠKI NESREČI	36
3.4 OPAZOVANJE, OBVEŠČANJE IN ALARMIRANJE OB RADIOLOŠKI NESREČI	37
3.5 IZVAJANJE ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI OB RADIOLOŠKI NESREČI	40
3.6 OSEBNA IN VZAJEMNA ZAŠČITA OB RADIOLOŠKI NESREČI	47
3.7 MERILA ZA KONČANJE DEJAVNOSTI ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI OB RADIOLOŠKI NESREČI	49
4 POJMI IN KRATICE UPORABLJENI V NAČRTU	50
5 SEZNAM PRILOG IN DODATKOV	53
5.1. SKUPNE PRILOGE	53
5.2 POSEBNE PRILOGE	53

5.3 SKUPNI DODATKI.....	54
5.4 POSEBNI DODATKI	54

UVOD

Občinski delni načrt zaščite in reševanja ob jedrski in radiološki nesreči v občini Šalovci določa koncept odziva in ureja izvajanje nalog na občinski ravni.

Je nadgradnja Delnega načrta zaščite in reševanja ob jedrski ali radiološki nesreči na območju občine Šalovci iz leta 2022. Temelji na Oceni ogroženosti v primeru jedrske in radiološke nesreče v občini Šalovci, Verzija 3.0, številka: 842-3/2026-1 z dne 20.7.2026.

Občinski delni načrt je izdelan v skladu z Zakonom o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (Uradni list RS, št. 51/06 – uradno prečiščeno besedilo, 97/10, 21/18 – ZNOrg, 117/22 in 57/25) (ZVNDN), Zakonom o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in jedrski varnosti (Uradni list RS, št. 76/17, 26/19 in 172/21) (ZVISJV-1), Uredbo o vsebini in izdelavi načrtov zaščite in reševanja (Uradni list RS, št. 24/12, 78/16 in 26/19) (UVINZR) in drugimi predpisi ter ob upoštevanju Zaščitne strategije ob jedrski in radiološki nesreči iz leta 2021 ter standarda IAEA Pripravljenost in odziv na jedrske in radiološke nesreče (IAEA Safety Standard Series No.GSR, part7).

Občinski delni načrt je razdeljen na tri sklope:

- **1. Jedrska nesreča v Nuklearni elektrarni Krško (NEK), z vplivi na območje občine Šalovci**
- **2. Jedrska nesreča v tujini z vplivi na občino Šalovci,**
- **3. Radiološka nesreča v občini Šalovci.**

Cilj občinskega načrta je priprava na ukrepanje in izvajanje nalog zaščite, reševanja in pomoči ob nesreči ter zmanjšati posledice teh nesreč, predvsem deterministične in stohastične učinke ionizirajočega sevanja.

Čeprav je za vse navedene nesreče značilna radioaktivna kontaminacija, jih v tem načrtu zaradi razlik pri odzivu obravnavamo ločeno.

Ta načrt ne ureja pripravljenosti občine Šalovci na teroristične napade z uporabo radiološkega orožja. Načrt prav tako ne ureja pripravljenosti ob drugih jedrskih in radioloških dogodkih iz ocene ogroženosti (v raziskovalnem reaktorju TRIGA, v skladišču radioaktivnih odpadkov CSRAO, pri nenadzorovanih virih sevanja, pri prevozu radioaktivnih in jedrskih snovi, na plovilih na jedrski pogon, v nekdanjem rudniku Žirovski Vrh), ki se obvladujejo v okviru dejavnosti rednih služb ter zanje posebna organizacija in sredstva niso potrebna.

Ta načrt ne ureja tehnoloških vidikov varnosti ob jedrski nesreči v NEK.

1 JEDRSKA NESREČA V NUKLEARNI ELEKTRARNI KRŠKO (NEK)

1.1 JEDRSKA NESREČA V NUKLEARNI ELEKTRARNI KRŠKO (NEK)

Načrt je pripravljen za:

- **jedrsko nesrečo v NEK** z večjim izpustom radioaktivnih snovi v okolje.

Značilnosti jedrske nesreče

Nesreča vključuje poškodbo goriva v reaktorju ali v bazenu z izrabljenim jedrskim gorivom. Sproščeni radioaktivni material se oblikuje v oblak, ki lahko v bližini elektrarne povzroči resne posledice, če zaščitni ukrepi niso pravočasno in ustrezno izvedeni.

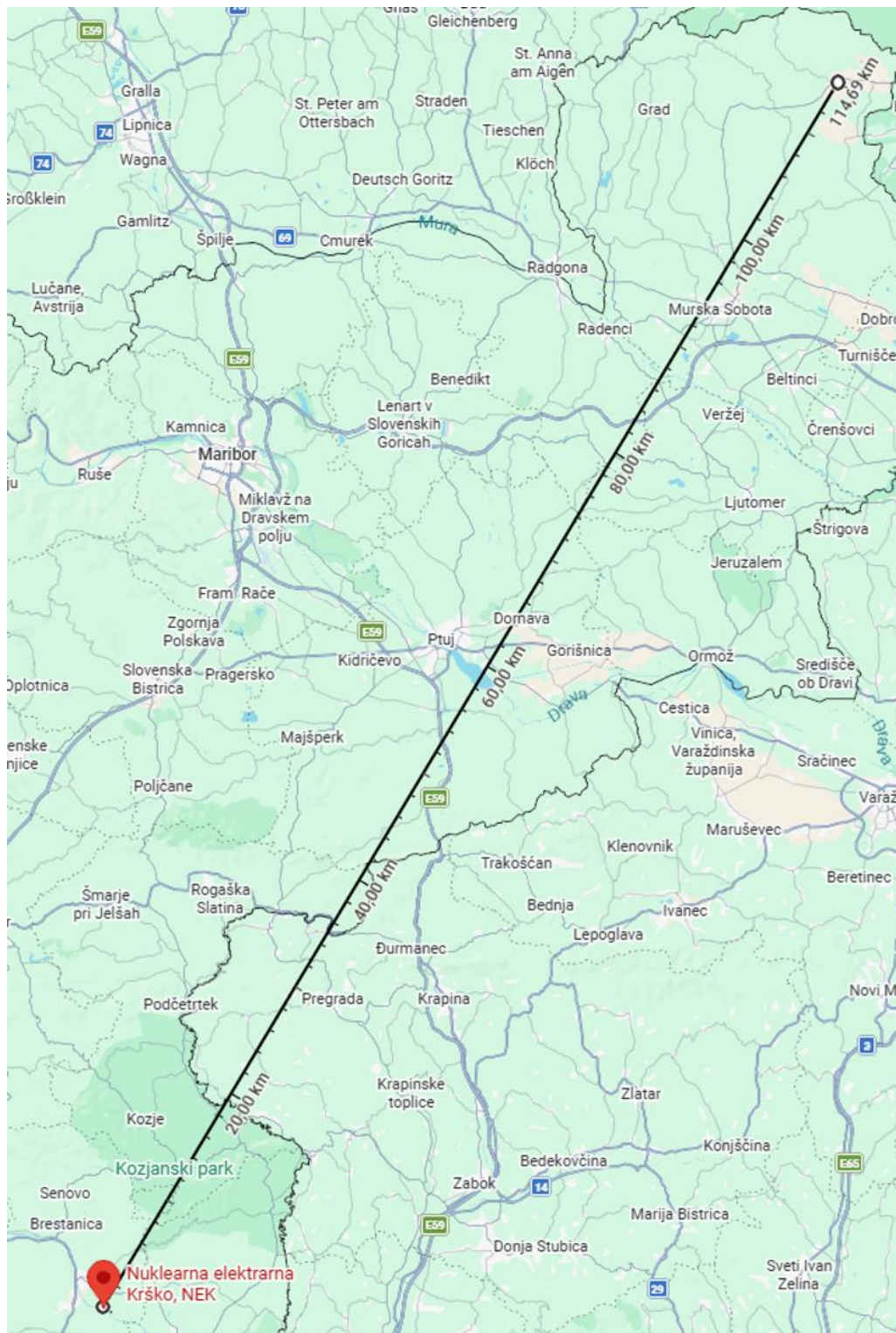
Ob jedrski nesreči se sprostijo radioaktivne snovi (radioaktivni plini in radioaktivni delci) pretežno v ozračje in se razširjajo v obliki radioaktivnega oblaka v širše okolje. Stopnja ogroženosti ob jedrski nesreči zaradi radioaktivnega onesnaženja okolja je odvisna od vrste in količine izpuščene aktivnosti posameznih skupin radionuklidov, kot so žlahtni plini, radioizotopi joda in dolgoživi fisijski produkti. Prenos in razširjanje sta odvisna od vremenskih razmer. Radioaktivni delci se med prenosom usedajo (suhi used) ali pa izpirajo s padavinami (mokri used) na površine pod seboj. Radioaktivno sevanje prihaja do človeka po treh glavnih prenosnih poteh: z vdihavanjem radioaktivnih delcev, zaužitjem z vodo in hrano ter neposrednim zunanjim obsevanjem iz radioaktivnega oblaka ali z onesnaženih tal. Radioaktivne snovi lahko pridejo v telo tudi prek odprtih ran.

Vrsta in stopnja ogroženosti ob jedrski nesreči se s časom spreminjata.

Ob jedrski nesreči ni pričakovati nastanka verižne nesreče.

Ob jedrski nesreči v NEK, ki je od občine Šalovci oddaljen v polmeru okrog 115 km (zračne linije), bi lahko ob neugodnih vremenskih razmerah pričakovali kontaminacijo na celem območju občine. Do izrazitejšega onesnaženja lahko pride le v krajih, kjer bi med prehodom radioaktivnega oblaka čez naše območje deževalo.

Slika 1: Oddaljenost NEK od občine Šalovci (zračna linija)

Vir: Google maps.si. 2026

1.2 OBSEG NAČRTOVANJA OB JEDRSKI NESREČI V NEK

Za jedrsko nesrečo v NEK se pripravi načrte zaščite in reševanja na **vseh ravneh** načrtovanja:

- na državni ravni in ravni regij (raven države: državni in regijski načrti),
- na ravni lokalne skupnosti (občinski načrti),
- na ravni organizacije (načrt NEK).

Temeljni načrt je državni načrt, ki določa koncept oziroma zamisel odziva na vseh ravneh načrtovanja in podrobno ureja izvajanje nalog na državni ravni.

Občina Šalovci je uvrščena v **2. razred ogroženosti**, kar pomeni, da je tveganje za jedrsko nesrečo v NEK majhno, vendar kljub temu Občina izdelava dele načrtov zaščite in reševanja ob jedrski nesreči v NEK.

Občinski delni načrt zaščite in reševanja ob jedrski in radiološki nesreči v občini Šalovci je usklajen z Regijskim načrtom zaščite in reševanja ob jedrski ali radiološki nesreči v Pomurju, verzija 4.0.

P – 100	Evidenčni list o vzdrževanju in razdelitvi načrta zaščite in reševanja
P – 300	Ocena ogroženosti v primeru jedrske ali radiološke nesreče v občini Šalovci

1.3 ZAMISEL IZVAJANJA ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI OB JEDRSKI NESREČI V NEK

Načrti zaščite in reševanja na vseh ravneh načrtovanja ob jedrski nesreči v NEK temeljijo na podlagah, ki so natančno določeni v državnem načrtu.

Zamisel o izvedbi zaščite, reševanja in pomoči (ZRP)

Odziv na jedrsko nesrečo je odvisen od **stopnje nevarnosti**, ki jo razglasi NEK na podlagi **akcijskih ravni**.

OSP (območje Slovenije): radiološka zaščita, zaščitni ukrepi ter sprejem in oskrba evakuiranih prebivalcev iz Posavja.

V občini Šalovci se izvaja radiološka zaščita. Sprejem in oskrba evakuiranih prebivalcev iz Posavja se ne predvideva.

Uporaba načrta

Občinski delni načrt zaščite in reševanja ob jedrski nesreči v NEK se uporablja ob razglašeni stopnji nevarnosti v NEK do izpolnitve meril za končanje dejavnosti ZRP, ko so zagotovljeni osnovni pogoji za življenje.

Odločitev o aktiviranju Občinskega delnega načrta zaščite in reševanja ob jedrski nesreči v NEK, sprejme poveljnik CZ Občine Šalovci s sklepom.

D – 19	Vzorec sklepa o aktiviranju načrta ZiR ob nesreči
--------	---

1.4 OPAZOVANJE, OBVEŠČANJE IN ALARMIRANJE OB JEDRSKI NESREČI V NEK

Opazovanje

Opazovanje ob jedrski nesreči v NEK obsega:

- poročila o stanju v NEK (akcijske ravni),
- redni in izredni monitoring radioaktivnosti.

Za poročanje o stanju v NEK (akcijske ravni) je pristojen NEK, za monitoring radioaktivnosti (redni in izredni) so pristojni Ministrstvo za naravne vire in prostor – Uprava RS za jedrsko varnost (MNVP – URSJV), Ministrstvo za zdravje – Uprava RS za varstvo pred sevanji (MZ – URSVS) in Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano – Uprava RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (MKGP – UVHVVR) ter NEK (za območje NEK).

Predhodno obveščanje

Prebivalci na OPU (območje preventivnih ukrepov) in OTU (območje takojšnjih ukrepov), ki bi bili ob jedrski nesreči najbolj prizadeti, se o nevarnosti nesreče in ukrepanju predhodno obvestijo. Občina Šalovci ne leži na območju OPU in OTU, temveč na OSP (območje splošne pripravljenosti), torej se predhodno obveščanje ne izvaja.

Obveščanje ob jedrski nesreči

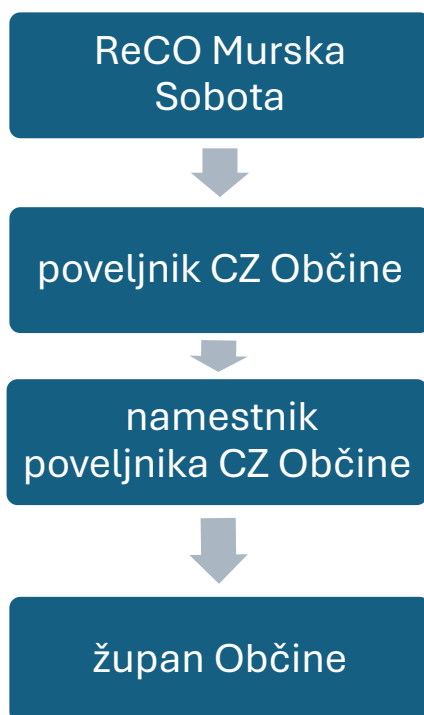
Pristojni organi in drugi izvajalci načrtov na vseh ravneh načrtovanja se obvestijo ob vseh razglašeni stopnjah nevarnosti. ReCO Murska Sobota ob razglašeni splošni nevarnosti obvesti:

- poveljnika CZ Občine Šalovci,
- namestnika poveljnika CZ Občine Šalovci,
- župana Občine Šalovci.

Ta, prvo dosegljiva odgovorna oseba pa potem obvešča ostale po seznamu odgovornih oseb.

Prvo obvestilo je obvestilo o nesreči oziroma dogodku.

Shema 1: Obveščanje pristojnih organov v Občini Šalovci

Praviloma se obveščanje konča, ko operativec obvesti prvega s seznama. Obvestilo se posreduje po razpoložljivih sredstvih zvez (GSM, radijska zveza, telefon).

Po nalogu župana je direktor občinske uprave odgovoren, da obvesti ostale odgovorne delavce v občinski upravi, ki so odgovorni za delo posameznih služb. Poveljnik CZ Občine Šalovci oziroma občinski štab CZ zbira podatke o izvajanju ukrepov, razmerah in posledicah v občini tudi preko gasilcev (PGD Budinci, PGD Čepinci, PGD Dolenci, PGD Domanjševci, PGD Markovci, PGD Šalovci), Policijske postaje Gornji Petrovci in drugih virov ter jih posreduje ReCO Murska Sobota.

Za komuniciranje z ReCO Murska Sobota in Izpostavo URSZR Murska Sobota je odgovoren, po odločitvi župana, poveljnik CZ Občine Šalovci.

P-1	Podatki o poveljniku, namestniku poveljnika in članih štaba CZ
P-15	Podatki o odgovornih osebah, ki se jih obvešča o nesreči
D-2	Načrt občine za zagotovitev prostorskih in drugih pogojev za delo poveljnika CZ in štaba CZ

Obveščanje prebivalcev

Obveščanje prebivalcev na ogroženem območju mora biti usklajeno z obveščanjem splošne javnosti. Informacije ob jedrski nesreči v NEK bodo občanom posredovane preko osrednjih in lokalnih medijev in na druge krajevno običajne načine.

Za obveščanje prebivalcev na prizadetem območju skrbi Občina Šalovci na podlagi obvestil štaba CZ za pomursko regijo¹. Občinski organi in službe, ki vodijo in izvajajo ZRP (župan in poveljnik CZ Občine Šalovci) vzpostavijo čim bolj neposreden stik in redno komuniciranje s prebivalci, da bi dosegli ustrezno zaupanje in odzivanje na njihove odločitve.

Pripravo obvestil iz občinske pristojnosti organizira in usklajuje Občina Šalovci in član štaba CZ za stike z javnostmi, skupaj s poveljnikom CZ Občine Šalovci ter v ta namen:

- pripravlja skupna sporočila za javnost;
- navezuje stike z redakcijami medijev in novinarji ter skrbi, da imajo na razpolago informativna in druga gradiva ter da so jim dostopni informacijski viri;
- organizira in vodi novinarske konference;
- spremlja sporočanje medijev.

Informacije za prebivalstvo vsebujejo predvsem naslednje podatke o:

- nesreči in trenutnem stanju v NEK,
- možnem razvoju in posledicah nesreče,
- osebni in vzajemni zaščiti,
- tem, kakšno pomoč lahko pričakujejo,
- tem, kako naj sodelujejo pri izvajanju zaščitnih ukrepov,
- grafičnem prikazu in navedbi območij zaščitnih ukrepov,
- tem, kje dobijo dodatne in nadaljnje informacije.

P-18	Seznam medijev, ki bodo posredovali obvestilo o izvedenem alarmiranju in napotke za izvajanje zaščitnih ukrepov
D-2	Načrt občine za zagotovitev prostorskih in drugih pogojev za delo poveljnika CZ in štaba CZ
D - 219	Kako bi ravnali v primeru jedrske nesreče – knjižica NEK za prebivalce

Obveščanje splošne javnosti med nesrečo

Obveščanje javnosti ob jedrski nesreči v NEK pomeni sprotno seznanjanje prebivalcev s stanjem, ki je nastalo kot posledica izrednega dogodka v NEK, pričakovanim potekom nesreče ter v primeru izpusta radioaktivnih snovi o širjenju radioaktivnega oblaka in ukrepih in nalogah zaščite, reševanja in pomoči, ki so bili uvedeni v Sloveniji v zvezi z nesrečo.

¹ Potrebne podatke za sestavo informacij bo občinam poslal štab CZ Pomurja ali Izpostava URSZR Murska Sobota preko ReCO Murska Sobota, kjer se bodo zbrali podatki pristojnih ustanov.

Za obveščanje javnosti o izvajanju nalog zaščite, reševanja in pomoči iz občinske pristojnosti sta odgovorna poveljnik CZ Občine Šalovci oziroma štab CZ Občine Šalovci.

Občina Šalovci za dodatne informacije občanov objavi telefonsko številko informacijske pisarne (02 559 80 50 - tajništvo Občine Šalovci), kjer bodo lahko občani dobili vse potrebne informacije.

Obvestila za javnost morajo vsebovati podatke, ki so strogo namenski glede na vidik nesreče. Podatki in informacije ne smejo biti vzrok za vznemirjanje občanov in povzročanje panike pri prebivalstvu. Obvestila o vzrokih nesreče in povzročiteljih lahko posredujejo samo osebe s pooblastili za posredovanje obvestil, oziroma se objavljajo samo informacije o možnem sumu na vzrok nesreče.

Obveščanje javnosti ob nesrečah poteka v medijih, ki so po Zakonu o medijih (Uradni list RS, št. 110/06 – uradno prečiščeno besedilo, 36/08 – ZPOmK-1, 77/10 – ZSFCJA, 90/10 – odl. US, 87/11 – ZAvMS, 47/12, 47/15 – ZZSDT, 22/16, 39/16, 45/19 – odl. US, 67/19 – odl. US, 82/21 in 69/25 – ZMed-1) dolžni na zahtevo državnih organov, javnih podjetij in zavodov brez odlašanja brezplačno objaviti nujno sporočilo v zvezi z resno ogroženostjo življenja, zdravja ali premoženja ljudi, kulturne in naravne dediščine ter varnosti države:

- Televizija Slovenija,
- Slovenska tiskovna agencija,
- Radio Murski val,
- Vestnik.si,
- RTV Slovenija,
- Pomurski madžarski radio,
- spletna stran Občine Šalovci,
- FB stran Občine Šalovci,
- po potrebi tudi drugim medijem.

P-18	Seznam medijev, ki bodo posredovali obvestilo o izvedenem alarmiranju in napotke za izvajanje zaščitnih ukrepov
D-2	Načrt občine za zagotovitev prostorskih in drugih pogojev za delo poveljnika CZ in štaba CZ

1.5 IZVAJANJE ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI OB JEDRSKI NESREČI V NEK

Ob razglasitvi SPLOŠNE NEVARNOSTI se takoj po razglasitvi in brez predhodnih meritev izvajajo:

na OSP:

- radiološka zaščita:
 - ugotavljanje obsevanosti.

Na podlagi rezultatov modelov in meritev radioaktivnosti se izvaja radiološka zaščita na območju občine Šalovci.

Dekontaminacija javnih površin in objektov je naloga občinskih sil za ZRP (PGD Budinci, PGD Čepinci, PGD Dolenci, PGD Domanjševci, PGD Markovci, PGD Šalovci) in Režijskega obrata Občine Šalovci. Po potrebi regijski oddelek za RKB izvidovanje opravlja detekcijo in dozimetrijo, označevanje kontaminiranega območja in jemanje vzorcev.

Izvajanje zaščitno-reševalnih ukrepov je v pristojnosti Občine. V kolikor Občina Šalovci s svojimi silami in sredstvi ne more izvesti zaščitnih ukrepov zaprosi za pomoč sosednje Občine, pomursko regijo oz. državo.

Zaklanjanje

Zaklanjanje je zadrževanje ljudi in živali v zaprtih prostorih ob izrednem dogodku, da se izognejo dozam zaradi zunanje obsevanosti in vnosa. Zaprti prostor je lahko zaklonišče in tudi običajna zgradba z zaprtimi okni in izklopljeno ventilacijo.

Zaklanjanje traja do 24 ur. Prebivalci se zaklonijo v notranje prostore stavb, zaklonišč ali zaklonilnike, pri čemer je potrebno upoštevati, da določena vrsta zaklanjanja omogoča različno raven zaščite pred vplivi ionizirajočega sevanja.

Na območju občine Šalovci bi se ta ukrep izvajal le v skrajnih primerih, ko bi meritve hitrosti doz v okolju pokazale, da je potrebno izvesti ukrep. Ukrep se razglasi preko sredstev javnega obveščanja.

V občini Šalovci ni evidentiranih zaklonišč.

Zaužitje tablet kalijevega jodida

Zaužitje tablet kalijevega jodida oziroma jodna profilaksa je zaužitje stabilnega joda pred nastankom jedrske ali radiološke nesreče ali tik ob njenem nastanku z namenom zaščititi ščitnico pred obsevanjem zaradi kopičenja radioaktivnega joda.

Za vse prebivalce RS izven 10 km pasu se tablete kalijevega jodida hranijo v bolnišnicah in drugih zdravstvenih organizacijah in se razdelijo glede na potrebo izvajanja jodne profilakse.

Za primer jedrske nesreče v NEK se za vse prebivalce občine Šalovci tablete kalijevega jodida hranijo v Splošni bolnišnici Murska Sobota, Ulica dr. Vrbnjaka 6, 9000 Murska Sobota. Tudi ta ukrep bi se izvajal le v primerih, ko bi meritve v okolju pokazale, da je potrebno izvesti ukrep.

V primeru potrebe po uporabi tablet kalijevega jodida Občina Šalovci obvesti svoje prebivalce na krajevno običajen način (preko svoje spletne strani, razglasov na oglasnih deskah in objav v medijih) o nujnosti izvajanja ukrepa in o lokacijah, kjer lahko prebivalci dobijo tablete kalijevega jodida.

Tablete kalijevega jodida občine lahko delijo na naslednje načine:

- po vzoru izvedbe volitev (uporabijo se volišča, obvestijo prebivalce, da dvignejo tablete na pristojnem volišču),
- preko PGD (občine razdelijo tablete zakonitim zastopnikom PGD, obvestijo prebivalce, da dvignejo tablete na sedežu pristojnega PGD),
- preko sedežev krajevnih skupnosti.

Razdeljevanje tablet kalijevega jodida v občini Šalovci poteka preko poverjenikov, ki tablete najprej predajo predsednikom prostovoljnih gasilskih društev. Predsedniki PGD nato skupaj s člani svojih društev poskrbijo za organizirano in pravočasno delitev tablet prebivalcem.

Način prevzema in delitve tablet kalijevega jodida je predstavljen v Občinskem načrtu prevzema in razdelitve tablet kalijevega jodida ob jedrski ali radiološki nesreči v občini Šalovci iz leta 2022.

D-218	Občinski načrt prevzema in razdelitve tablet kalijevega jodida ob jedrski ali radiološki nesreči
-------	--

Prehrambni zaščitni ukrepi

S prehrabnimi zaščitnimi ukrepi se zmanjša tveganje za stohastične učinke sevanja zaradi vnosa kontaminiranih živil in pitne vode v telo.

Prehrambni intervencijski ukrepi trajajo od nekaj dni do nekaj tednov za kratkožive izotope, za dolgožive izotope pa tudi več desetletij.

Prehrambni zaščitni ukrepi so:

- prepoved uporabe kontaminirane hrane in krme,
- prepoved uporabe (pitne) vode in prepoved ali omejitev uživanja določenih živil, predvsem poljščin, sadja in zelenjave ter mleka in mlečnih izdelkov,
- zaščita živali in krme (zadrževanje živali v hlevih, prepoved paše in krmljenja živali s svežo krmo),
- omejitev nabiranja in uporabe poljskih pridelkov in gozdnih sadežev,
- omejitev paše,

- omejitev oziroma prepoved uporabe mesa uplenjene divjadi,
- zaščita virov pitne vode in
- zagotavljanje nadomestne neoporečne hrane, vode in krme.

Prehrambene zaščitne ukrepe izvajajo prebivalci (tudi kot imetniki živali) v okviru osebne in vzajemne zaščite, pristojne javne službe in ustanove s področja oskrbe z vodo, zdravstva in izobraževanja, nosilci živilskih dejavnosti ter nosilci dejavnosti poslovanja s krmo.

Varstvo izvajalcev ZRP

Pri izvajanju ZRP se zagotavlja varstvo pred sevanji, tako da niso presežene dozne omejitve za izvajalce zaščitnih ukrepov, ki niso poklicni delavci, z viri ionizirajočega sevanja, in sicer:

- s seznanjanjem z ukrepi za varstvo pred sevanji in tveganjem, ki ga prinaša (tudi s seznanitvijo na kraju samem),
- z uporabo ustreznih zaščitnih sredstev,
- z izvedbo osebne dekontaminacije in dekontaminacije opreme,
- z izpolnjevanjem zdravstvenih zahtev,
- z izvajanjem radiološkega nadzora,
- z ukrepanjem ob prejemu doze, ki je višja od 20 mSv (efektivna doza) – pregled pri zdravniku medicine dela.

Dozne obremenitve pri vključenih v ZRP (reševalci, drugo osebje) ne smejo preseči doznih omejitev za profesionalne delavce z viri ionizirajočega sevanja (izpostavljene delavce), razen v naslednjih primerih:

Tabela 1: Preseganje doznih omejitev

Vrsta ukrepa	Referenčne ravni [mSv]
– reševanje življenj, – preprečevanje taljenja reaktorske sredice, – preprečevanje velikega izpusta radioaktivnih snovi	500
– preprečevanje resnih zdravstvenih poškodb, – preprečevanje velike škode, – popravilo varnostnih sistemov jedrskega reaktorja	100
– krajša opravila, povezana z vzpostavitvijo prvotnega stanja, – izvajanje takojšnjih zaščitnih in drugih ukrepov, – vzorčevanje v okolju	50
– daljša opravila, povezana z vzpostavitvijo prvotnega stanja, – rutinsko delo ob intervencijah, – dela, ki niso neposredno povezana z izrednim dogodkom	20

Preseganje doznih omejitev se lahko v zgornjih primerih odobri le izjemoma in s soglasjem specialista medicine dela, če:

- je oseba zdrava,
- se prostovoljno odloči za izvedbo naloge,
- je izurjena za izvedbo naloge,
- je seznanjena s tveganjem.

Ne glede na zgornje pa ženske v rodni dobi ne smejo sodelovati pri ZRP, pri čemer bi bile lahko izpostavljene sevanju, ki povzroči dozo višjo od 20mSv, noseče ali doječe ženske pa ne smejo sodelovati pri zaščiti in reševanju na kontaminiranem območju.

Za zagotavljanje varstva pred sevanji reševalcev so odgovorni pristojni za organiziranje enot oziroma ustanovitelji (Občina Šalovci) in pristojni poveljniki enot in služb CZ.

Preseganje doznih omejitev odobri poveljnik CZ RS.

Ministrstvo za zdravje (MZ) zagotovi ustrezne zmogljivosti za obravnavo zdravstvenih vidikov varstva izvajalcev ZRP.

P – 254	Obrazec o soglasju in seznanitvi s tveganjem pri preseganju doznih omejitev
---------	---

1.6 OSEBNA IN VZAJEMNA ZAŠČITA OB JEDRSKI NESREČI V NEK

Za organiziranje, razvijanje in usmerjanje osebne in vzajemne zaščite je pristojna Občina Šalovci.

Osebna in vzajemna zaščita po razglasitvi nevarnosti v NEK obsega:

- obveščanje prebivalcev o učinkih in nevarnostih sevanja: Informacije o tem poda URSJV v CORS, ki obvesti ReCO Murska Sobota, ta pa obvesti vse pomurske občine. Naloga Občine Šalovci je, da obvesti vse prebivalce. In sicer preko medijev, kot so: Televizija Slovenija, Slovenska tiskovna agencija, Radio Murski val, Vestnik.si, RTV Slovenija, Pomurski madžarski radio, spletna stran Občine Šalovci, FB stran občine Šalovci in ostalih medijev oziroma na druge načine. Občina Šalovci za dodatne informacije občanov objavi telefonsko številko (02 559 80 50 - tajništvo Občine Šalovci), kjer bodo lahko občani dobili vse dodatne informacije,
- uporaba sredstev za osebno in skupinsko zaščito: zaklanjanje in zaužitje tablet KI le v primeru prehoda radioaktivnega oblaka čez občino Šalovci; delitev tablet KI izvaja Občina za občane in občinske sile. Razdeljevanje tablet kalijevega jodida v občini Šalovci poteka preko poverjenikov, ki tablete najprej predajo predsednikom prostovoljnih gasilskih društev. Predsedniki PGD nato skupaj s člani svojih društev poskrbijo za organizirano in pravočasno delitev tablet prebivalcem. Način prevzema in delitve tablet kalijevega jodida je predstavljen v Občinskem načrtu prevzema in razdelitve tablet kalijevega jodida ob jedrski ali radiološki nesreči v občini Šalovci iz leta 2022.
- uživanje varne hrane in vode (neizpostavljene, embalirane),
- zaščita domačih živali.

Informacije o učinkih in nevarnostih sevanja, o uporabi sredstev za osebno in skupinsko zaščito, o prehrabnih zaščitnih ukrepih pripravijo pristojni organi na določenem področju. To so URSJV, URSVS in UVHVVR.

O končanju dejavnosti ZRP ob jedrski nesreči v NEK odloča Vlada RS na predlog poveljnika CZ RS. Nato poveljnik CZ Občine Šalovci izda sklep o preklicu izvajanja zaščitnih ukrepov in nalog ZRP.

P-7	Pregled javnih in drugih služb, ki opravljajo dejavnosti pomembne za ZiR
P – 25	Pregled človekoljubnih organizacij
P – 26	Pregled centrov za socialno delo
P – 27	Pregled zdravstvenih domov, zdravstvenih postaj in reševalnih postaj
P – 28	Pregled splošnih in specialističnih bolnišnic
D – 20	Vzorec sklepa o preklicu izvajanja zaščitnih ukrepov in nalog ZRP

2 JEDRSKA NESREČA V TUJINI

2.1 JEDRSKA NESREČA V TUJINI

Načrt je izdelan za:

- **jedrsko nesrečo v tujini** s precejšnjimi izpusti radioaktivnih snovi, ki bi lahko ob neugodnih vremenskih razmerah prizadele občino Šalovci.

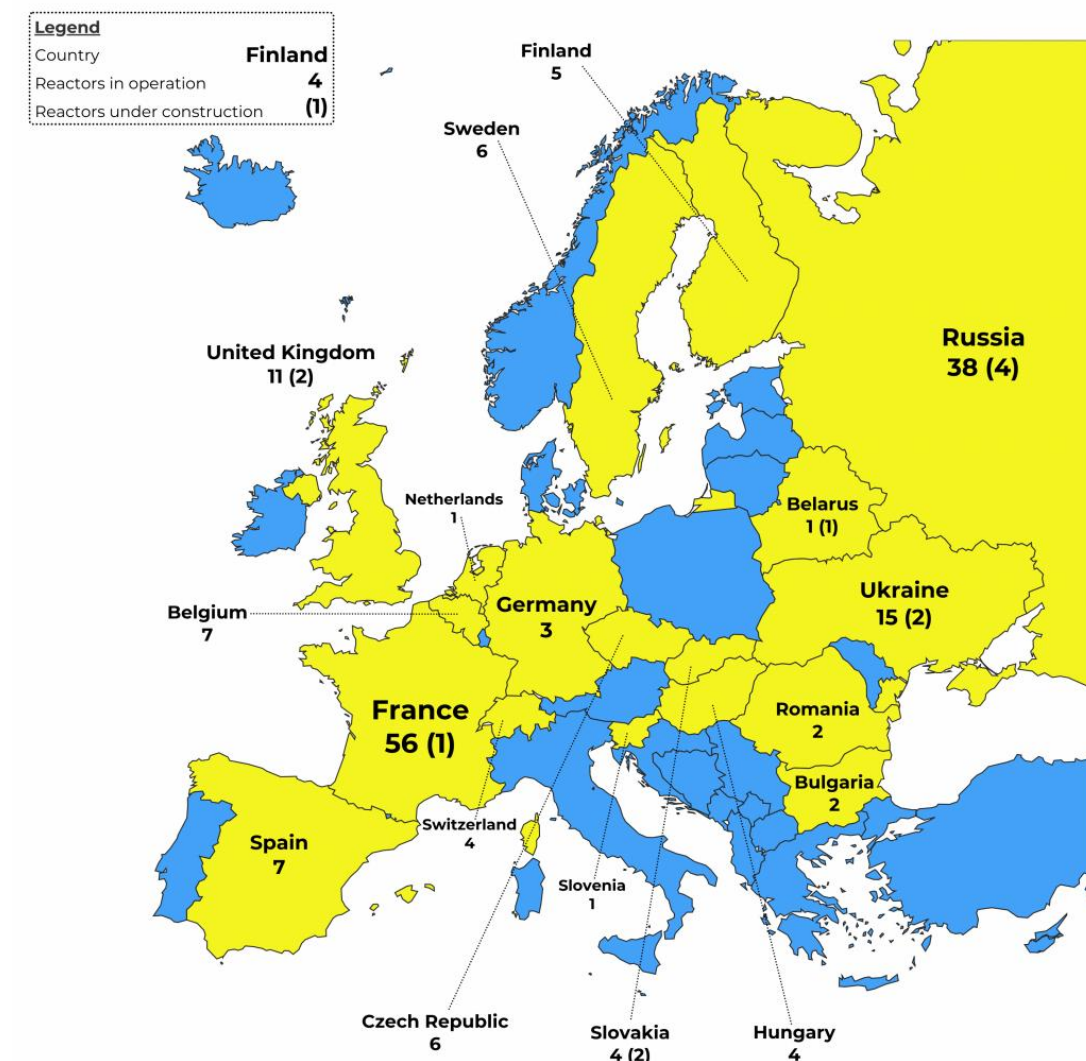
Značilnosti jedrske nesreče v tujini

Ob jedrski nesreči v tujini bi se sprostile radioaktivne snovi v plinskem stanju in mikronski delci v trdem stanju, ki bi se usedali kot depozit. Plini bi se pomešali v atmosfero do razpada v neradioaktivne snovi.

Slovenijo in s tem tudi občino Šalovci bi lahko prizadele nesreče v jedrskih elektrarnah v oddaljenosti vse do 1000 kilometrov in tudi na večji oddaljenosti (npr. Ukrajina). Resne nesreče v objektih na tej oddaljenosti v Sloveniji ne bi povzročile smrtnih žrtev, prav tako ne bi bila potrebna evakuacija, vendar pa bi lahko prišlo do preseganja dozne omejitve za prebivalce v prvih mesecih po nesreči.

Ob jedrski nesreči v tujini ni pričakovati nastanka verižne nesreče.

Slika 2: Jedrske elektrarne v Evropi marca 2022 (vir: euronuclear.org).

2.2 OBSEG NAČRTOVANJA OB JEDRSKI NESREČI V TUJINI

Za jedrsko nesrečo v tujini se izdelajo načrti na:

- državni ravni in ravni regij (državni in regijski načrti),
- ravni lokalne skupnosti (občinski načrti).

Temeljni načrt je državni načrt, ki določa koncept odziva na vseh ravneh načrtovanja, in podrobno ureja opravljanje nalog na državni ravni.

Občinski načrt je usklajen z Regijskim načrtom zaščite in reševanja ob jedrski ali radiološki nesreči v Pomurju, verzija 4.0, predvidene naloge in ukrepi pa podrobneje razdelani.

Občina Šalovci izdela delni načrt zaščite in reševanja ob jedrski nesreči v tujini.

P - 100	Evidenčni list o vzdrževanju in razdelitvi načrta zaščite in reševanja
P - 300	Ocena ogroženosti v primeru jedrske ali radiološke nesreče v občini Šalovci

2.3 ZAMISEL IZVAJANJA ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI OB JEDRSKI NESREČI V TUJINI

Obseg dejavnosti zaščite, reševanja in pomoči (ZRP) je odvisen od:

- oddaljenosti kraja nesreče,
- resnosti nesreče oziroma količine izpustov,
- vremenskih razmer in napovedi širjenja radioaktivnega oblaka,
- rezultatov izrednega monitoringa radioaktivnosti.

Po prejemu **preverjene informacije** o jedrski nesreči v tujini se po ugotovitvi, da ima nesreča lahko vpliv oziroma posledice za občino Šalovci (širjenje radioaktivnega oblaka), vzpostavi **izredni monitoring radioaktivnosti** in se začne uporabljati ta načrt.

Na podlagi modelov širjenja oblaka in v poznejši fazi rezultatov meritev radioaktivnosti (monitoringa) potekajo **zaščitni ukrepi** za preprečitev in zmanjšanje posledic nesreče. Načrt se preneha izvajati, ko se ne pričakujejo več izpusti in je stopnja radioaktivnosti pod referenčnimi vrednostmi.

Uporaba načrta

Občinski načrt se uporablja ob razglašeni splošni nevarnosti, do izpolnitve meril za končanje dejavnosti ZRP, ko so zagotovljeni osnovni pogoji za življenje.

Odločitev o aktiviranju občinskega delnega načrta zaščite in reševanja ob jedrski nesreči v tujini, sprejme poveljnik CZ občine Šalovci s sklepom.

D - 19	Vzorec sklepa o aktiviranju načrta ZiR ob nesreči
--------	---

2.4 OPAZOVANJE, OBVEŠČANJE IN ALARMIRANJE OB JEDRSKI NESREČI V TUJINI

Opazovanje in obveščanje

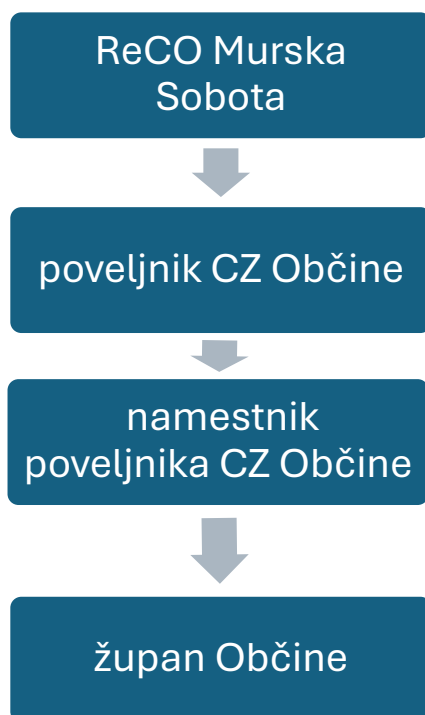
ReCO Murska Sobota po prejemu obvestila od CORS o jedrski nesreči v tujini, obvesti:

- poveljnika CZ Občine Šalovci,
- namestnika poveljnika CZ Občine Šalovci,
- župana Občine Šalovci.

Ta, prvo dosegljiva odgovorna oseba pa potem obvešča ostale po seznamu odgovornih oseb.

Prvo obvestilo je obvestilo o nesreči oziroma dogodku.

Shema 2: Obveščanje pristojnih organov v Občini Šalovci

Praviloma se obveščanje konča, ko operativec obvesti prvega s seznama. Obvestilo se posreduje po razpoložljivih sredstvih zvez (GSM, radijska zveza, telefon).

Po nalogu župana je direktor občinske uprave odgovoren, da obvesti ostale odgovorne delavce v občinski upravi, ki so odgovorni za delo posameznih služb. Poveljnik CZ Občine Šalovci oziroma občinski štab CZ zbira podatke o izvajanju ukrepov, razmerah in posledicah v občini tudi preko gasilcev, Policijske postaje Gornji Petrovci in drugih virov ter jih posreduje ReCO Murska Sobota.

Za komuniciranje z ReCO Murska Sobota in Izpostavo URSZR Murska Sobota je odgovoren, po odločitvi župana, poveljnik CZ Občine Šalovci.

P-1	Podatki o poveljniku, namestniku poveljnika in članih štaba CZ
P – 15	Podatki o odgovornih osebah, ki se jih obvešča o nesreči

Obveščanje splošne javnosti o nesreči

Javnost se obvešča o jedrski nesreči v tujini, ki bi lahko imela vpliv na območje občine Šalovci.

Javnost mora biti o jedrski nesreči v tujini obveščena pravočasno in objektivno.

Za obveščanje javnosti o izvajanju nalog zaščite, reševanja in pomoči iz občinske pristojnosti sta odgovorna poveljnik CZ Občine Šalovci oziroma štab CZ Občine Šalovci.

Občina Šalovci za dodatne informacije občanov objavi telefonsko številko informacijske pisarne v Občini Šalovci (02 559 80 50 - tajništvo Občine Šalovci), kjer bodo lahko občani dobili vse dodatne informacije.

Občina Šalovci skupaj s poveljnikom CZ občine Šalovci in v sodelovanju z URSZR Murska Sobota ter štabom CZ za Pomurje²:

- organizira in vodi tiskovno središče,
- organizira in vodi novinarske konference,
- pripravlja skupna sporočila za javnost,
- navezuje stike z redakcijami medijev in novinarji ter skrbi, da imajo na razpolago informativna in druga gradiva in da so jim dostopni informacijski viri,
- spremlja poročanje medijev.

Obvestila za javnost morajo vsebovati podatke, ki so strogo namenski glede na vidik nesreče.

Informacije za prebivalstvo vsebujejo predvsem naslednje podatke o:

- kraju nesreče,
- značilnostih nesreče,
- možnih vplivih na Slovenijo,
- osebni in vzajemni zaščiti,
- zaščitnih ukrepov,
- omejitvah (prehrana, potovanja itn.),
- informacije za slovenske državljane v prizadeti državi..

Podatki in informacije ne smejo biti vzrok za vznemirjanje občanov in povzročanje panike pri prebivalstvu. Obvestila o vzrokih nesreče in povzročiteljih lahko posredujejo samo osebe s pooblastili za posredovanje obvestil, oziroma se objavljajo samo informacije o možnem sumu na vzrok nesreče.

Obveščanje javnosti ob nesrečah poteka v medijih, ki so po Zakonu o medijih (Uradni list RS, št. 110/06 – uradno prečiščeno besedilo, 36/08 – ZPOmK-1, 77/10 – ZSFCJA, 90/10 – odl. US, 87/11 – ZAvMS, 47/12, 47/15 – ZZSDT, 22/16, 39/16, 45/19 – odl. US, 67/19 – odl. US, 82/21 in 69/25 – ZMed-1) dolžni na zahtevo državnih organov, javnih podjetij in zavodov brez odlašanja brezplačno objaviti nujno sporočilo v zvezi z resno ogroženostjo življenja, zdravja ali premoženja ljudi, kulturne in naravne dediščine ter varnosti države.:

- Televizija Slovenija,
- Slovenska tiskovna agencija,
- Radio Murski val,
- Vestnik.si,

² Potrebne podatke za sestavo informacij bosta občinam posredovala Štab CZ za Pomurje in Izpostava URSZR Murska Sobota.

- RTV Slovenija,
- Pomurski madžarski radio,
- spletna stran Občine Šalovci,
- FB Občine Šalovci,
- po potrebi tudi drugim medijem.

P-18	Seznam medijev, ki bodo posredovali obvestilo o izvedenem alarmiranju in napotke za izvajanje zaščitnih ukrepov
------	---

Obveščanje prizadetih prebivalcev

Ob jedrski nesreči v sosednji ali bližnji državi bi se izvajali tudi nekateri zaščitni ukrepi, o katerih bi se obveščalo prebivalstvo.

Obveščanje prebivalcev na ogroženem območju mora biti usklajeno z obveščanjem splošne javnosti. Informacije ob jedrski nesreči bodo občanom posredovane preko osrednjih in lokalnih medijev in na druge krajevno običajne načine.

Za obveščanje prebivalcev na prizadetem območju skrbi Občina Šalovci na podlagi obvestil štaba CZ za pomursko regijo³. Občinski organi in službe, ki vodijo in izvajajo ZRP (župan in poveljnik CZ Občine Šalovci) vzpostavijo čim bolj neposreden stik in redno komuniciranje s prebivalci, da bi dosegli ustrezno zaupanje in odzivanje na njihove odločitve.

P-18	Seznam medijev, ki bodo posredovali obvestilo o izvedenem alarmiranju in napotke za izvajanje zaščitnih ukrepov
------	---

³ Potrebne podatke za sestavo informacij bo občinam poslal štab CZ Pomurja ali Izpostava URSZR Murska Sobota preko ReCO Murska Sobota, kjer se bodo zbrali podatki pristojnih ustanov.

2.5 IZVAJANJE ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI OB JEDRSKI NESREČI V TUJINI

Izvajanje ZRP ob prehodu radioaktivnega oblaka

Ob prehodu radioaktivnega oblaka se na podlagi rezultatov izrednega monitoringa in predlogov strokovnih organov izvajajo naslednji **zaščitni ukrepi**:

- radiološka zaščita:
 - prenehanje uporabe kontaminiranih oziroma lokalno pridelanih živil, vode in krmil ter predmetov,
 - zaužitje tablet KI,
 - uporaba osebnih zaščitnih sredstev,
 - dekontaminacija,
 - zaščita živali;
- zaklanjanje.

Predloge da URSJV, zaščitne ukrepe odreja poveljnik CZ RS, izvajajo pa regijske in občinske sile za ZRP na območju prehoda radioaktivnega oblaka.

Ob jedrski nesreči v tujini se na državni meji oziroma zunanji meji EU ob povečanem nadzoru radioaktivnosti živil in predmetov za splošno rabo izvaja dekontaminacija ljudi in vozil, ki prihajajo s prizadetega območja.

Varstvo izvajalcev ZRP

Pri izvajanju ZRP se zagotavlja varstvo pred sevanji, tako da niso presežene dozne omejitve za izvajalce zaščitnih ukrepov, ki niso poklicni delavci z viri ionizirajočega sevanja, in sicer:

- s seznanjanjem z ukrepi za varstvo pred sevanji in tveganjem, ki ga prinaša (tudi s seznanitvijo na kraju samem),
- z uporabo ustreznih zaščitnih sredstev,
- z izvedbo osebne dekontaminacije in dekontaminacije opreme,
- z izpolnjevanjem zdravstvenih zahtev,
- z izvajanjem radiološkega nadzora,
- z ukrepanjem ob prejemu doze, ki je višja od 20mSv (efektivna doza) – pregled pri zdravniku medicine dela.

Dozne obremenitve reševalcev ne smejo preseči doznih omejitev za **profesionalne delavce z viri ionizirajočega sevanja** (izpostavljene delavce), razen v naslednji primerih:

Tabela 2: Preseganje doznih omejitev

Vrsta ukrepa	Referenčne ravni [mSv]
– reševanje življenj, – preprečevanje taljenja reaktorske sredice, – preprečevanje velikega izpusta radioaktivnih snovi	500
– preprečevanje resnih zdravstvenih poškodb, – preprečevanje velike škode, – popravilo varnostnih sistemov jedrskega reaktorja	100
– krajša opravila, povezana z vzpostavitvijo prvotnega stanja, – izvajanje takojšnjih zaščitnih in drugih ukrepov, – vzorčevanje v okolju	50
– daljša opravila, povezana z vzpostavitvijo prvotnega stanja, – rutinsko delo ob intervencijah, – dela, ki niso neposredno povezana z izrednim dogodkom	20

Preseganje doznih omejitev se lahko v zgornjih primerih odobri le izjemoma in s soglasjem specialista medicine dela, če:

- je oseba zdrava,
- se prostovoljno odloči za izvedbo naloge,
- je izurjena za izvedbo naloge,
- je seznanjena s tveganjem.

Ne glede na zgornje pa ženske v rodni dobi ne smejo sodelovati pri ZRP, pri čemer bile lahko izpostavljene sevanju, ki povzroči dozo višjo od 20mSv, noseče ali doječe ženske pa ne smejo sodelovati pri zaščiti in reševanju na kontaminiranem območju.

Za zagotavljanje varstva pred sevanji reševalcev so odgovorni pristojni za organiziranje enot oziroma ustanovitelji in pristojni poveljniki enot in služb CZ.

Preseganje doznih omejitev odobri poveljnik CZ RS.

MZ zagotovi ustrezne zmogljivosti za obravnavo zdravstvenih vidikov varstva izvajalcev ZRP.

P - 254 Obrazec o soglasju in seznaitvi s tveganjem pri preseganju doznih omejitev
--

2.6 OSEBNA IN VZAJEMNA ZAŠČITA OB JEDRSKI NESREČI V TUJINI

Osebna in vzajemna zaščita ob jedrski nesreči v tujini obsega:

- seznanjenost z učinki in nevarnostmi sevanja,
- uporabo sredstev za osebno in skupinsko zaščito (vključno z zaužitjem tablet KI),
- zadrževanje v zaprtih prostorih,
- osebno dekontaminacijo,
- uživanje varne hrane in vode (neizpostavljene, embalirane),
- zaščito domačih živali,
- seznanjenost z načinom obveščanja med nesrečo.

informacije o učinkih in nevarnostih sevanja podaja URSJV. Informacije o posledicah in razmerah na prizadetem območju pripravijo URSJV, URSVS in UVHVVR.

Za organiziranje, razvijanje in usmerjanje osebne in vzajemne zaščite je pristojna Občina Šalovci. V ta namen organizira ustrezno svetovalno službo, ki jo praviloma opravljajo prostovoljci, zlasti psihologi, sociologi, socialni delavci, zdravstveni delavci, strokovnjaki za zaščito in reševanje ter drugi.

Občina Šalovci za dodatne informacije občanov objavi telefonsko številko informacijske pisarne (02 559 80 50 - tajništvo Občine Šalovci), kjer bodo lahko občani dobili vse dodatne informacije.

Obveščanje prebivalcev o posledicah in razmerah na prizadetem območju bo posredovano preko osrednjih in lokalnih medijev (Televizija Slovenija, Slovenska tiskovna agencija, Radio Murski val, Vestnik.si, RTV Slovenija, Pomurski madžarski radio, spletna stran Občine Šalovci, FB stran občine Šalovci) in na druge krajevno običajne načine.

Zaklanjanje in zaužitje tablet KI je le v primeru prehoda radioaktivnega oblaka čez občino Šalovci; delitev tablet KI izvaja Občina za občane in občinske sile. Razdeljevanje tablet kalijevega jodida v občini Šalovci poteka preko poverjenikov, ki tablete najprej predajo predsednikom prostovoljnih gasilskih društev. Predsedniki PGD nato skupaj s člani svojih društev poskrbijo za organizirano in pravočasno delitev tablet prebivalcem. Način prevzema in delitve tablet kalijevega jodida je predstavljen v Občinskem načrtu prevzema in razdelitve tablet kalijevega jodida ob jedrski ali radiološki nesreči v občini Šalovci iz leta 2022.

P-7	Pregled javnih in drugih služb, ki opravljajo dejavnosti pomembne za ZiR
P – 25	Pregled človekoljubnih organizacij
P – 26	Pregled centrov za socialno delo
P – 27	Pregled zdravstvenih domov, zdravstvenih postaj in reševalnih postaj
P – 28	Pregled splošnih in specialističnih bolnišnic

2.7 MERILA ZA KONČANJE DEJAVNOSTI ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI OB JEDRSKI NESREČI V TUJINI

Dejavnosti ZRP ob jedrski nesreči v tujini se končajo:

- ko ni več pričakovati večjih izpustov in širjenja oblaka nad Slovenijo,
- ko so izvedeni vsi zaščitni ukrepi ob nesreči in določena zaprta območja ali območja omejene rabe,
- ko so vrednosti operativne intervencijske ravni (OIR) na območju občine Šalovci pod referenčnimi vrednostmi za uvedbo določenega zaščitnega ukrepa.

O končanju dejavnosti ZRP ob jedrski nesreči v tujini odloča Vlada RS na predlog poveljnika CZ RS. Nato poveljnik CZ za Pomurje izda sklep o preklicu izvajanja zaščitnih ukrepov in nalog ZRP. In prav tako poveljnik CZ Občine Šalovci izda sklep o preklicu izvajanja zaščitnih ukrepov in nalog ZRP.

D - 20	Vzorec sklepa o preklicu izvajanja zaščitnih ukrepov in nalog ZRP
--------	---

3 RADIOLOŠKA NESREČA

3.1 RADIOLOŠKA NESREČA

Načrt je pripravljen za:

- radiološko nesrečo **ob nekontrolirani vrnitvi satelita** z radioaktivnimi snovmi.

Značilnosti nesreče

Na satelitu je lahko:

- vir visoke alfa aktivnosti (izotopi plutonija) ali
- reaktorski vir.

V prvem primeru gre za možno kontaminacijo z zelo toksičnim sevalcem alfa. V drugem primeru pomeni padec satelita kontaminacijo s fisijskimi produkti, vendar se ta kontaminacija razlikuje od tiste, ki je posledica jedrske eksplozije. Radioaktivnost je vezana predvsem na delce z visokimi specifičnimi aktivnostmi in ne vsebuje jodovih in cezijevih izotopov. Ljudi ogroža predvsem inhalacija radioaktivnih delcev, ki v posamezniku lahko povzročijo visoke doze in ne zunanje sevanje. Območja kontaminacije so trakaste oblike, široka nekaj 10 kilometrov in dolga nekaj 100 kilometrov (npr. padec sovjetskega satelita Kosmos na kanadsko ozemlje). Zaradi neposredne kontaminacije z radioaktivnimi delci so ogroženi nekateri prehrambni pridelki (sveža zelenjava, sadje), mleko, meso in gomoljasti plodovi pa niso kontaminirani. Ocenjene doze zaradi sevanja gama s tal so znotraj mejnih vrednosti za prebivalstvo. Sateliti lahko nosijo na krovu tudi manjše količine radioaktivnih snovi v instrumentih in napravah (npr. ^{63}Ni , ^{137}Cs , ^3H , ^{85}Kr), ki bi ob nesreči povzročili le neznatno (dodatno) kontaminacijo oziroma obsevanje.

Ob radiološki nesreči ni pričakovati nastanka verižne nesreče.

3.2 OBSEG NAČRTOVANJA OB RADIOLOŠKI NESREČI

Za radiološko nesrečo se pripravijo načrti na:

- temeljni načrt,
- ravni regij (regijski načrt),
- ravni lokalne skupnosti (občinski načrt).

Temeljni načrt je državni načrt, ki določa koncept oziroma zamisel odziva na vseh ravneh načrtovanja in podrobno ureja opravljanje nalog na državni ravni.

Občina Šalovci izdela delni načrt zaščite in reševanja ob radiološki nesreči, kjer se predvidene naloge in postopki podrobno razdelajo.

P - 100	Evidenčni list o vzdrževanju in razdelitvi načrta zaščite in reševanja
P - 300	Ocena ogroženosti v primeru jedrske ali radiološke nesreče v občini Šalovci

3.3 ZAMISEL IZVAJANJA ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI OB RADIOLOŠKI NESREČI

Obseg dejavnosti zaščite, reševanja in pomoči (ZRP) je odvisen od:

- velikosti in naseljenosti prizadetega območja.

Po prejemu informacije o vrnitvi oziroma padcu satelita (tudi) na območje občine Šalovci, se vzpostavi izredni monitoring radioaktivnosti.

Preventivno se **zaščitni ukrepi (zaklanjanje, radiološka zaščita)** izvajajo na vseh območjih, kjer je verjetno, da so deli satelita. Po vzpostavitvi **izrednega monitoringa radioaktivnosti** se zaščitni ukrepi odredijo na podlagi meritev in priporočil strokovnih služb. Na nekaterih območjih bi bila lahko nujna tudi evakuacija, vendar ne bi bila obsežna.

Načrt zaščite in reševanja ob radiološki nesreči se uporablja ob padcu satelita z radioaktivnimi snovmi v občini Šalovci do izpolnitve meril za končanje dejavnosti ZRP, ko so zagotovljeni osnovni pogoji za življenje.

Odločitev o aktiviranju občinskega delnega načrta zaščite in reševanja ob radiološki nesreči, sprejme poveljnik CZ Občine Šalovci s sklepom.

D - 19	Vzorec sklepa o aktiviranju načrta ZiR ob nesreči
--------	---

3.4 OPAZOVANJE, OBVEŠČANJE IN ALARMIRANJE OB RADIOLOŠKI NESREČI

Obveščanje pristojnih organov in drugih izvajalcev načrta o padcu satelita

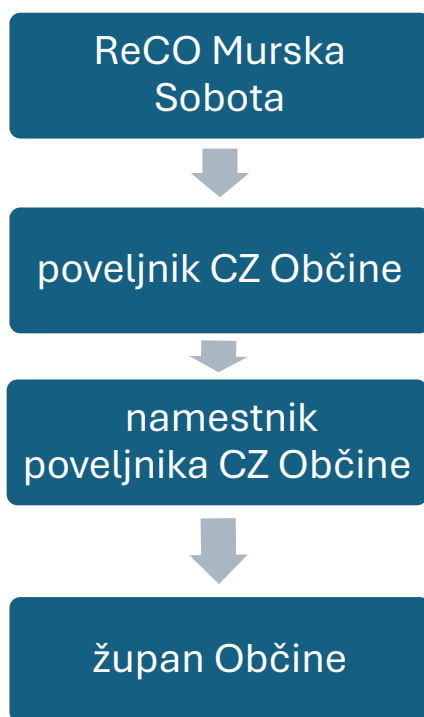
Obvestilo o padcu satelita oziroma možnosti padca satelita lahko posreduje lastnik ali država, ki ima možnost spremljanja satelitov.

ReCO Murska Sobota o padcu satelita oziroma možnosti padca satelita obvesti:

- poveljnika CZ Občine Šalovci,
- namestnika poveljnika CZ Občine Šalovci,
- župana Občine Šalovci.

Ta, prvo dosegljiva odgovorna oseba pa potem obvešča ostale po seznamu odgovornih oseb. Prvo obvestilo je obvestilo o nesreči oziroma dogodku.

Shema 3: Obveščanje pristojnih organov v Občini Šalovci

Praviloma se obveščanje konča, ko operativec obvesti prvega s seznama. Obvestilo se posreduje po razpoložljivih sredstvih zvez (GSM, radijska zveza, telefon).

Po nalogu župana je direktor občinske uprave odgovoren, da obvesti ostale odgovorne delavce v občinski upravi, ki so odgovorni za delo posameznih služb. Poveljnik CZ Občine Šalovci oziroma občinski štab CZ zbira podatke o izvajanju ukrepov, razmerah in posledicah v občini tudi preko gasilcev, Policijske postaje Gornji Petrovci in drugih virov ter jih posreduje ReCO Murska Sobota.

Za komuniciranje z ReCO Murska Sobota in Izpostavo URSZR Murska Sobota je odgovoren, po odločitvi župana, poveljnik CZ Občine Šalovci.

P-1	Podatki o poveljniku, namestniku poveljnika in članih štaba CZ
P – 15	Podatki o odgovornih osebah, ki se jih obvešča o nesreči

Obveščanje splošne javnosti o nesreči

Javnost mora biti o padcu satelita oziroma možnosti padca satelita obveščena pravočasno in objektivno.

Za obveščanje javnosti o izvajanju nalog zaščite, reševanja in pomoči iz občinske pristojnosti sta odgovorna poveljnik CZ Občine Šalovci oziroma štab CZ Občine Šalovci.

Občina Šalovci za dodatne informacije občanov objavi telefonsko številko informacijske pisarne (02 559 80 50 - tajništvo Občine Šalovci), kjer bodo lahko občani dobili vse dodatne informacije.

Občina Šalovci skupaj s poveljnikom CZ Občine Šalovci in v sodelovanju z URSZR Murska Sobota ter štabom CZ za Pomurje⁴:

- organizira in vodi tiskovno središče,
- organizira in vodi novinarske konference,
- pripravlja skupna sporočila za javnost,
- navezuje stike z redakcijami medijev in novinarji ter skrbi, da imajo na razpolago informativna in druga gradiva in da so jim dostopni informacijski viri,
- spremlja poročanje medijev.

Obvestila za javnost morajo vsebovati podatke, ki so strogo namenski glede na vidik nesreče. Podatki in informacije ne smejo biti vzrok za vznemirjanje občanov in povzročanje panike pri prebivalstvu. Obvestila o vzrokih nesreče in povzročiteljih lahko posredujejo samo osebe s pooblastili za posredovanje obvestil, oziroma se objavljajo samo informacije o možnem sumu na vzrok nesreče. Sporočilo za javnost vsebujejo naslednje informacije o:

- kraju oziroma območju, ki ga je prizadela nesreča,
- značilnostih nesreče,
- osebni in vzajemni zaščiti,
- zaščitnih ukrepov,
- omejitvah (potovanja na prizadeto območje itn.).

⁴ Potrebne podatke za sestavo informacij bosta občinam posredovala Štab CZ za Pomurje in Izpostava URSZR Murska Sobota.

Obveščanje javnosti ob nesrečah poteka v medijih, ki so po Zakonu o medijih (Uradni list RS, št. 110/06 – uradno prečiščeno besedilo, 36/08 – ZPOmK-1, 77/10 – ZSFCJA, 90/10 – odl. US, 87/11 – ZAvMS, 47/12, 47/15 – ZZSDT, 22/16, 39/16, 45/19 – odl. US, 67/19 – odl. US, 82/21 in 69/25 – ZMed-1) dolžni na zahtevo državnih organov, javnih podjetij in zavodov brez odlašanja brezplačno objaviti nujno sporočilo v zvezi z resno ogroženostjo življenja, zdravja ali premoženja ljudi, kulturne in naravne dediščine ter varnosti države:

- Televizija Slovenija,
- Slovenska tiskovna agencija,
- Radio Murski val,
- Vestnik.si,
- RTV Slovenija,
- Pomurski madžarski radio,
- spletna stran Občine Šalovci,
- FB stran občine Šalovci,
- po potrebi tudi drugim medijem.

P-18	Seznam medijev, ki bodo posredovali obvestilo o izvedenem alarmiranju in napotke za izvajanje zaščitnih ukrepov
------	---

Obveščanje prizadetih prebivalcev

Ob padcu satelita bi se izvajali tudi nekateri zaščitni ukrepi, o katerih bi se obveščalo prebivalstvo.

Obveščanje prebivalcev na ogroženem območju mora biti usklajeno z obveščanjem splošne javnosti. Informacije ob jedrski nesreči bodo občanom posredovane preko osrednjih in lokalnih medijev in na druge krajevno običajne načine.

Za obveščanje prebivalcev na prizadetem območju skrbi Občina Šalovci na podlagi obvestil štaba CZ za pomursko regijo⁵. Občinski organi in službe, ki vodijo in izvajajo ZRP (župan in poveljnik CZ občine Šalovci) vzpostavijo čim bolj neposreden stik in redno komuniciranje s prebivalci, da bi dosegli ustrezno zaupanje in odzivanje na njihove odločitve.

P-18	Seznam medijev, ki bodo posredovali obvestilo o izvedenem alarmiranju in napotke za izvajanje zaščitnih ukrepov
------	---

⁵ Potrebne podatke za sestavo informacij bo občinam poslal štab CZ Pomurja ali Izpostava URSZR Murska Sobota preko ReCO Murska Sobota, kjer se bodo zbrali podatki pristojnih ustanov.

3.5 IZVAJANJE ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI OB RADIOLOŠKI NESREČI

Izvajanje ZRP po vzpostavitvi izrednega monitoringa radioaktivnosti

Po vzpostavitvi izrednega monitoringa in pridobitvi podatkov ter predlogov strokovnih organov se glede na razmere na območju **v bližini mesta padca** izvajajo naslednji **zaščitni ukrepi**:

- radiološka zaščita:
 - prenehanje uporabe kontaminiranih oz. lokalno pridelanih živil, vode in krmil ter predmetov,
 - uporaba osebnih zaščitnih sredstev,
 - dekontaminacija,
 - zaščita živali,
 - nadzor in zapora območja;
- evakuacija;
- sprejem in oskrba evakuiranih prebivalcev.

Predloge pripravi URSJV; na njihovi osnovi pa zaščitne ukrepe odredi poveljnik CZ RS; izvajajo pa regijske in občinske sile za ZRP na območju padca satelita.

Prehrambni zaščitni ukrepi

Prehrambne zaščitne ukrepe izvajajo prebivalci (tudi kot imetniki živali) v okviru osebne in vzajemne zaščite, pristojne javne službe in ustanove s področja oskrbe z vodo, zdravstva in izobraževanja, nosilci živilskih dejavnosti ter nosilci dejavnosti poslovanja s krmo.

Prehrambni zaščitni ukrepi so:

- prepoved uporabe kontaminirane hrane in krme,
- prepoved uporabe (pitne) vode in prepoved ali omejitev uživanja določenih živil, predvsem poljščin, sadja in zelenjave ter mleka in mlečnih izdelkov,
- zaščita živali in krme (zadrževanje živali v hlevih, prepoved paše in krmljenja živali s svežo krmo),
- omejitev nabiranja in uporabe poljskih pridelkov in gozdnih sadežev,
- omejitev paše,
- omejitev oziroma prepoved uporabe mesa uplenjene divjadi,
- zaščita virov pitne vode in
- zagotavljanje nadomestne neoporečne hrane, vode in krme.

Uporaba osebnih zaščitnih sredstev

Za zaščito pred vdihavanjem kontaminiranih prasnih delcev v zraku uporabljamo različno respiratorno zaščito. Za zaščito pred kontaminacijo kože in oblačil uporabljamo gumijaste rokavice in ogrinjala.

Dekontaminacija

Dekontaminacija se izvaja pri operativnih gasilcih (PGD Budinci, PGD Čepinci, PGD Dolenci, PGD Domanjševci, PGD Markovci, PGD Šalovci), policiji (Polijska postaja Gornji Petrovci), pripadnikih ekipe nujne medicinske pomoči (ZP Gornji Petrovci, Zdravstveni dom (ZD) Murska Sobota) in drugih, ki so prisotni na intervenciji ob radiološki nesreči.

Zaščita živali

Prva veterinarska pomoč ob radiološki nesreči obsega:

- izvajanje ukrepov za zaščito živali, živil živalskega izvora, krmil in napajališč pred ionizirajočim sevanjem, ki jih je priporočilo Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) ali Uprava Republike Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR),
- izvajanje ukrepov za zaščito živali ob nevarnosti množičnega pojava ali množičnem pojavu živalskih bolezni,
- sodelovanje pri izvajanju dekontaminacije živine in
- sodelovanje pri odstranjevanju živalskih trupel.

Naloge prve veterinarske pomoči izvajajo enote za prvo veterinarsko pomoč, zaposleni Nacionalnega veterinarskega inštituta in veterinarji oziroma veterinarske organizacije s koncesijo.

Za poškodovane oziroma obbolele prostoživeče živali poskrbi Občina tako, da se poveže z Lovsko družino Šalovci, ki v svojem revirju (na območju občine Šalovci) pregleda prostoživeče živali, ugotovi njihovo stanje, po potrebi izvede odstrel obolenih živali in izvede ukrepe za izboljšanje zdravstvenega stanja prostoživečih živali. Prvo veterinarsko pomoč nudijo veterinarske ambulate (Veterinaria d.o.o. Murska Sobota, Veterinarski inženiring d.o.o.).

Zasilni zakol živali se lahko izvede na samem mestu. Za odstranjevanje živalskih trupel se uporabijo sredstva in oprema pogodbenih podjetij oz. poklicnih enot. Tudi pri pripravi mesta za pokop in sami izvedbi pokopa sodelujejo poklicna podjetja. Območij za pokop kadavrov v občini ni, v primeru večjega pomora živali je določeno zbirno mesto na območju opuščenega nelegalnega kopa v Šalovcih na Bregu, od koder se jih odvaža na farmo Nemščak (oddaljenost od lokalnega središča Šalovci 38 km).

Pomoč pri zakopavanju živalskih trupel bodo izvajale enote Prostovoljnih gasilskih društev (PGD Budinci, PGD Čepinci, PGD Dolenci, PGD Domanjševci, PGD Markovci, PGD Šalovci), gradbena podjetja navedena v Prilogi 10 (Janez Časar s.p., ČRNKO zemeljska dela - transporti d.o.o.) pa bodo v primeru potrebe sodelovala pri izkopu mest za zakop.

Lokacije za sežiganje v občini Šalovci nimamo, je pa za klavniške odpadke in kadavre pristojen KOTO proizvodno in trgovsko podjetje d.o.o. Ljubljana, Agrokombinatska cesta 80, Ljubljana.

Na območju občine Šalovci se naloge prve veterinarske pomoči izvajajo po navodilih UVHVVR, Območnega urada Murska Sobota.

P-29	Pregled veterinarskih organizacij
------	-----------------------------------

Nadzor in zapora območja

Območja, kjer se izvajajo zaščitni ukrepi, nadzira policija, ki kontrolira tudi dostope in izhode ljudi s teh območij na nadzornih točkah.

Na ta način se onemogoči dostop ljudem oziroma živalim ter tako prepreči obsevanost in širjenje morebitne kontaminacije. Ukrep izvaja policija oz. gasilci (prvenstveno tisti, ki prvi prispe na kraj dogodka).

Evakuacija

Evakuacija je umik ljudi z ogroženega območja. Na območjih, kjer je evakuacija odredjena, se morajo prebivalci preseliti v določen kraj v času in na način, kot je določi župan občine Šalovci oz. poveljnik CZ občine na predlog vodje intervencije. Evakuacijo izvajamo le v primeru radiološke nesreče, ko pride do izpusta radioaktivnih snovi v zrak oz. na podlagi meritev na terenu, če gre za kontaminacijo tal. (npr. izlitje radioaktivne tekočine).

Evakuacijo in usmerjanje ogroženega prebivalstva organizira Občina Šalovci, izvaja pa jo štab CZ občine Šalovci s pomočjo enot CZ (služba za podporo), poverjenikov, gasilcev (PGD Budinci, PGD Čepinci, PGD Dolenci, PGD Domanjševci, PGD Markovci, PGD Šalovci) in policije (Poliicijska postaja Gornji Petrovci). Po potrebi sodeluje pri evakuaciji ogroženega prebivalstva tudi SV. Evakuacijo na območju dveh ali več občin usmerja in usklajuje poveljnik CZ za Pomurje.

Obvestila o izvajanju evakuacije bodo posredovana preko sredstev javnega obveščanja. V obvestilih bodo navedena naselja, katerih prebivalci se bodo morali evakuirati, našteje bodo evakuacijske poti, po katerih se bo izvajala evakuacija in evakuacijska sprejemališča, kjer bo zagotovljen sprejem evakuiranih prebivalcev. Evakuacija se bo izvajala z lastnimi prevoznimi sredstvi, za prebivalce, ki nimajo lastnih prevoznih sredstev bo prevoz organizirala Občina, ki bo poskrbela tudi za osebe, ki potrebujejo pomoč ob evakuaciji.

Za otroke, ki bodo ob razglasitvi evakuacije v šolah in vrtcih, ter za osebe, ki bodo v bolnišnicah, domovih za starejše bodo poskrbeli zaposleni v ustanovah in jih bodo evakuirali v kraje, kamor se bodo evakuirali prebivalci iz kraja, kjer je sedež ustanove.

Zbiranje podatkov o občanih, ki so ostali brez bivališča ter urejanje sprejemanja in začasnega bivališča izvajajo občinski poveljnik CZ, štab CZ občine in enote ZRP, policija in druge pristojne javne službe in ustanove s področja oskrbe z vodo, hrano, elektriko, komunalne storitve, zdravstva in izobraževanja, socialne službe in nevladne organizacije.

Prostori za zbiranje ljudi in namestitev v primeru nesreče so:

- Nastanitveni center Peterloug v Markovcih,
- telovadnica in prostori Osnovne šole Šalovci,
- kulturna dvorana Šalovci,
- v primeru dodatnih potreb pa tudi ostali vaško-gasilski domovi (VGD) v Domanjševcih, Dolencih, Budincih, Markovcih in Čepincih.

Za začasna prebivališča se lahko uporabijo tudi kontejnerji in šotori. Te bi lahko postavili na travnata igrišča za mali nogomet v naseljih: Domanjševci, Dolenci, Budinci, Čepinci, Markovci in veliko igrišče v Šalovcih, možno pa tudi ob VGD po vseh naštetih vaseh.

Prehrano za evakuirane prebivalce zagotavlja Gostišče pri Rudiju in Osnovna šola Šalovci.

Zdravstvena oskrba se izvaja v ZD Murska Sobota, ZP Gornji Petrovci in v SB Murska Sobota.

Humanitarne in nevladne organizacije, centri za socialno delo (Center za socialno delo Pomurje - enota Murska Sobota, Škofijska Karitas Murska Sobota, Rdeči križ Slovenije, Območno združenje Murska Sobota; KORK Hodoš-Šalovci, Evangeličanska humanitarna organizacija Podpornica) ter občani v okviru sosedске pomoči zagotavljajo oskrbo z obleko in drugimi življenjskimi potrebščinami.

Začasno nastanitev odreja poveljnik CZ občine Šalovci. Za izvedbo poskrbi in usklajuje štab CZ občine ob pomoči enot in sil ZRP, humanitarnih organizacij in občanov v okviru sosedске pomoči. Slednji nudijo pomoč tudi pri morebitni evakuaciji živali.

Župan lahko izjemoma odredi, da morajo lastniki ali uporabniki stanovanjskih hiš začasno sprejeti v stanovanje evakuirane ter ogrožene osebe, če njihove nastanitve ni mogoče zagotoviti na drug način. Če je le mogoče, moramo urediti nastanitvene zmogljivosti za ljudi na prizadetem območju, čim bližje njihovim domovom.

V kolikor vseh ni mogoče namestiti na lokacije v občini Šalovci, se del prebivalcev evakuira v sosednje neprizadete občine ali regije.

Podjetja, ki skrbijo za ceste, poskrbijo za zapore državnih cest (Pomgrad - cestno podjetje, družba za vzdrževanje in gradnjo cest d.d. in DARS d. d.) med izvajanjem evakuacije, medtem ko zapore občinskih cest izvede Režijski obrat Občine Šalovci.

Prav tako moramo poskrbeti za nastanitvene zmogljivosti (hleve) za živino, čim bližje lastnikovim domovom. Ukrep se razglasi preko sredstev javnega obveščanja.

Sprejem in oskrba evakuiranih prebivalcev

Nastanitev in oskrba ogroženih ter prizadetih prebivalcev se izvaja po presoji radiološke nesreče (v primerih, ko prebivalci zaradi ogroženosti življenja morajo zapustiti domove) obsega:

- urejanje začasnih prebivališč,
- nastanitev prebivalcev in
- oskrbo z najnужnejšimi življenjskimi potrebščinami.

Za nastanitev evakuiranih prebivalcev z ogroženih območij poskrbi Občina Šalovci. Na evakuacijskih sprejemališčih evakuirani prebivalci prejmejo navodila glede začasne nastanitve in oskrbe.

Oskrba ogroženih prebivalcev na kraju nesreče se izvaja v primerih, ko morajo prebivalci zaradi ogroženosti življenja zapustiti domove. Zberejo se na predvidenih varnih mestih (sprejemališčih) v bližini stalnih bivališč.

O poteku sprejema in oskrbe ogroženega prebivalstva poroča poveljnik CZ občine Šalovci, poveljniku CZ za pomursko regijo. Štab CZ za pomursko regijo usklajuje in vodi evakuacijo, če občina ne more poskrbeti za vse ogrožene prebivalce.

Občina Šalovci zagotovi zatočišče in nujno oskrbo občanom, ki so zaradi radiološke nesreče ostali brez doma ter sredstev za preživetje, in ki se zaradi ogroženosti zadržujejo zunaj svojega prebivališča. Organi občinske uprave, javna podjetja in zavodi ter ostale organizacije opravljajo naloge glede nastanitve in oskrbe glede na svoje delovno področje oziroma svoje pristojnosti:

- oskrbo s pitno vodo zagotavlja Javno podjetje Vodovod sistema B d.o.o.
- zbiranje in prevoz komunalnih odpadkov – Saubermacher d.o.o. in Komunala Murska Sobota d.o.o.,
- zdravstveno oskrbo ter nujno medicinsko pomoč zagotavlja- ZD Murska Sobota, ZP Gornji Petrovci,
- psihosocialno pomoč- CSD Pomurje – enota Murska Sobota, ZD Murska Sobota, SB Murska Sobota,
- oskrba prebivalcev na domu – štab CZ občine Šalovci, RKS OZ Murska Sobota; KORK Hodoš-Šalovci,
- zbiranje in razdeljevanje humanitarne pomoči (oblačila in ostala oprema) pa RKS OZ Murska Sobota; KORK Hodoš-Šalovci, Škofijski Karitas Murska Sobota, EHO Podpornica..

Sprejem in oskrba ogroženih prebivalcev se prične izvajati takoj, ko je razglašen ukrep evakuacija.

P-3	Pregled sil za zaščito, reševanje in pomoč
P-21	Pregled objektov, kjer je možna začasna nastanitev ogroženih prebivalcev in njihove zmogljivosti, ter lokacije primerne za postavitve zasilnih prebivališč
P-22	Pregled organizacij, ki zagotavljajo prehrano
P-23	Pregled lokacij načrtovanih za potrebe zaščite in reševanja v občinskih prostorskih aktih

P-27	Pregled zdravstvenih domov, zdravstvenih postaj in reševalnih postaj
P-28	Pregled splošnih in specialističnih bolnišnic
P-29	Pregled veterinarskih organizacij
D - 6	Navodilo za izvajanje psihološke pomoči
D - 7	Navodilo prebivalcem za ravnanje ob nesreči

Varstvo izvajalcev ZRP

Pri izvajanju ZRP se zagotavlja varstvo pred sevanji, tako da niso presežene dozne omejitve za izvajalce zaščitnih ukrepov, ki niso poklicni delavci z viri ionizirajočega sevanja, in sicer:

- s seznanjanjem z ukrepi za varstvo pred sevanji in tveganjem, ki ga prinaša (tudi s seznanitvijo na kraju samem),
- z uporabo ustreznih zaščitnih sredstev,
- z izvedbo osebne dekontaminacije in dekontaminacije opreme,
- z izpolnjevanjem zdravstvenih zahtev,
- z izvajanjem radiološkega nadzora,
- z ukrepanjem ob prejemu doze, ki je višja od 20mSv (efektivna doza) – pregled pri zdravniku medicine dela.

Dozne obremenitve reševalcev ne smejo preseči doznih omejitev za **profesionalne delavce z viri ionizirajočega sevanja** (izpostavljene delavce), razen v naslednji primerih:

Tabela 3: Preseganje doznih omejitev

Vrsta ukrepa	Referenčne ravni [mSv]
– reševanje življenj, – preprečevanje taljenja reaktorske sredice, – preprečevanje velikega izpusta radioaktivnih snovi	500
– preprečevanje resnih zdravstvenih poškodb, – preprečevanje velike škode, – popravilo varnostnih sistemov jedrskega reaktorja	100
– krajša opravila, povezana z vzpostavitvijo prvotnega stanja, – izvajanje takojšnjih zaščitnih in drugih ukrepov, – vzorčevanje v okolju	50
– daljša opravila, povezana z vzpostavitvijo prvotnega stanja, – rutinsko delo ob intervencijah, – dela, ki niso neposredno povezana z izrednim dogodkom	20

Preseganje doznih omejitev se lahko v zgornjih primerih odobri samo izjemoma in s soglasjem specialista medicine dela, če:

- je oseba zdrava,
- se prostovoljno odloči za izvedbo naloge,
- je izurjena za izvedbo naloge,
- je seznanjena s tveganjem.

Ne glede na zgornje pa pri ZRP, kjer bi bile lahko izpostavljene sevanju, ki povzroči dozo višjo od 20 mSv, ne smejo sodelovati ženske v rodni dobi, noseče ali doječe ženske pa ne smejo sodelovati pri zaščiti in reševanju na kontaminiranem območju. Za zagotavljanje varstva pred sevanji reševalcev so odgovorni pristojni za organiziranje enot oziroma ustanovitelji in pristojni poveljniki CZ.

Preseganje doznih omejitev odobri poveljnik CZ RS.

MZ zagotovi ustrezne zmogljivosti za obravnavo zdravstvenih vidikov varstva izvajalcev ZRP.

P – 254	Obrazec o soglasju in seznanitvi s tveganjem pri preseganju doznih omejitev
---------	---

3.6 OSEBNA IN VZAJEMNA ZAŠČITA OB RADIOLOŠKI NESREČI

Uporaba priročnih in standardnih sredstev za osebno zaščito ter dosledno spoštovanje navodil, ki jih po medijih sporočajo strokovni organi, lahko učinkovito zmanjšata posledice nesreče.

Da bi lahko prebivalci učinkovito izvajali ukrepe za zaščito svojega zdravja in življenja, morajo biti temeljito seznanjeni z učinki sevanja, njegovo nevarnostjo, stopnjo nevarnosti kakor tudi z vsemi možnimi in potrebnimi zaščitnimi ukrepi. Prebivalcem morajo biti vnaprej dana vsa potrebna navodila glede načina obveščanja ob nesreči, o vrsti in stopnjah nevarnosti kot tudi o potrebnih zaščitnih ukrepih in njihovem izvajanju.

Osebna in vzajemna zaščita ob radiološki nesreči/padcu satelita obsega:

- uporaba sredstev za osebno zaščito pred radioaktivnim onesnaženjem,
- zadrževanje v zaprtih prostorih (zaklanjanje),
- zaužitje tablet kalijevega jodida,
- evakuacija,
- osebna dekontaminacija,
- omejitev uporabe živil (uporaba izdelkov, ki so v zaprtih omarah, shrambah, hladilnikih) in
- omejitev na pitje vode in pijač, ki niso bile onesnažene (ustekleničene pijače),
- zaščita domačih živali in
- sledenje navodilom pristojnih organov za izvajanje zaščitnih ukrepov.

Za organiziranje, razvijanje in usmerjanje osebne in vzajemne zaščite je pristojna Občina Šalovci.

V ta namen se organizira ustrezna svetovalna služba, ki jo praviloma opravljajo prostovoljci, zlasti psihologi, sociologi, socialni delavci, zdravstveni delavci, strokovnjaki za zaščito in reševanje ter drugi.

Občina Šalovci za dodatne informacije občanov objavi telefonsko številko informacijske pisarne (02 559 80 50 - tajništvo Občine Šalovci), kjer bodo lahko občani dobili vse dodatne informacije.

Obveščanje prebivalcev o posledicah in razmerah na prizadetem območju bo posredovano preko osrednjih in lokalnih medijev (Televizija Slovenija, Slovenska tiskovna agencija, Radio Murski val, Vestnik.si, RTV Slovenija, Pomurski madžarski radio, spletna stran Občine Šalovci, FB stran občine Šalovci) in na druge krajevno običajne načine.

V primeru večje radiološke nesreč, padca satelita, ko redne službe ne zmorejo opraviti povečanega obsega dela in se aktivira CZ, se ustanovi tudi informacijski center. Informacijski center se nahaja v zgradbi Občine Šalovci.

V delo informacijskega centra so vključeni policija (Policijska postaja Gornji Petrovci), zdravstvo (ZD Murska Sobota), Rdeči križ Slovenije (RKS OZ Murska Sobota; KORK Hodoš-

Šalovci), ki ob velikih nesrečah organizira poizvedovalno službo), strokovnjaki s področja nujenja psihološke pomoči, duhovne pomoči, prevajalci ter socialne službe (CSD Pomurje, enota Murska Sobota).

Osnovne naloge informacijskega centra so:

- posredovanje informacij o posledicah nesreče (materialna škoda, poškodovani, mrtvi),
- zbiranje podatkov o pogrešanih,
- poizvedovanje s strani javnosti in pristojnih organov,
- zbiranje podatkov (podatki o preživelih, ranjenih in mrtvih),
- zbiranje podatkov o območjih evakuacije in lokacijah evakuirancev,
- priprava seznamov preživelih, ranjenih in umrlih,
- posredovanje informacij svojcem in pristojnim službam,
- izmenjava informacij s pristojnimi službami in
- posredovanje podatkov o službah, ki lahko nudijo pomoč (psihološko, duhovno in podobno).

Občina Šalovci sprejme in oskrbi ogrožene prebivalce, kar obsega nudenje zatočišč in nujne oskrbe (zdravstvene, oskrbo s pitno vodo, hrano, obleko ter drugimi življenjsko pomembnimi sredstvi, z električno energijo, psihološko pomočjo ter obveščanje in izobraževanje šoloobveznih otrok ter tudi zagotavljanje nujnih prometnih povezav in delovanja komunalne infrastrukture) prebivalcem.

P-7	Pregled javnih in drugih služb, ki opravljajo dejavnosti pomembne za ZiR
P – 25	Pregled človekoljubnih organizacij
P – 26	Pregled centrov za socialno delo
P – 27	Pregled zdravstvenih domov, zdravstvenih postaj in reševalnih postaj
P – 28	Pregled splošnih in specialističnih bolnišnic

3.7 MERILA ZA KONČANJE DEJAVNOSTI ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI OB RADIOLOŠKI NESREČI

Dejavnosti ZRP ob radiološki nesreči oziroma padcu satelita se končajo:

- ko so izvedeni vsi zaščitni ukrepi ob nesreči in določena zaprta območja ali območja omejene rabe;
- ko so vrednosti splošnih meril pod referenčnimi vrednostmi za uvedbo določenega zaščitnega ukrepa.

O končanju dejavnosti ZRP ob radiološki nesreči odloča Vlada RS na predlog poveljnika CZ RS. Nato poveljnik CZ za Pomurje izda sklep o preklicu izvajanja zaščitnih ukrepov in nalog ZRP. In prav tako poveljnik CZ Občine Šalovci izda sklep o preklicu izvajanja zaščitnih ukrepov in nalog ZRP.

D – 20	Vzorec sklepa o preklicu izvajanja zaščitnih ukrepov in nalog ZRP
--------	---

4 POJMI IN KRATICE UPORABLJENI V NAČRTU

Pojmi

Državna raven	Raven, ki ne vključuje regijske ravni. Če je vključena tudi regijska raven, se uporablja besedna zveza raven države.
Evakuacija	Obsega priprave in organizirano preselitev prebivalcev z ogroženih na varnejša območja ter začasen umik, razpršitev in druge oblike začasne premestitve prebivalcev zaradi njihove zaščite pred nevarnostmi. Evakuacija lahko obsega tudi nujno preselitev živine in drugih domačih živali, kulturne dediščine ter dobrin, ki so nujno potrebne za življenje.
Izredni dogodek	Okoliščina ali dogodek, ki ni običajen in pri katerem se zmanjša sevalna ali jedrska varnost ali je zmanjšana raven varstva pred sevanji. Zaradi stanja, ki je posledica izrednega dogodka, je treba začeti takojšnje priprave ali izvajanje ukrepov za preprečitev ali odpravo posledic za zdravje in varnost ljudi ter kakovost njihovega življenja, za preprečitev posledic na premoženje in okolje ali za odpravo tveganj, ki vodijo do takih resnih posledic. Za dogodke, ki ne dosegajo praga nesreče, izvajalec sevalne dejavnosti pripravi Navodilo za ukrepanje v primeru izrednega dogodka, ob nesrečah pa se na ustreznih ravneh načrtovanja pripravijo načrti zaščite in reševanja.
Nesreča	Dogodek ali vrsta dogodkov, povzročenih po nenadzorovanih naravnih in drugih silah, ki prizadenejo oziroma ogrozijo življenje ali zdravje ljudi, živali ter premoženje, povzročijo škodo na kulturni dediščini in okolju v takem obsegu, da je za njihov nadzor in obvladovanje potrebno uporabiti posebne ukrepe, sile in sredstva, ker ukrepi rednih dejavnosti, sile in sredstva ne zadostujejo.
Radiološka, kemijska in biološka zaščita	Obsega ukrepe ter sredstva za neposredno zaščito pred učinki jedrskega, kemičnega in biološkega orožja ter pred posledicami nesreč z nevarnimi snovmi. V tem načrtu se zaradi narave nesreče uporablja besedna zveza radiološka zaščita.
Sprejem in oskrba ogroženih prebivalcev	Obsegata njihovo nastanitev in oskrbo s pitno vodo, hrano, obleko ter drugimi življenjsko pomembnimi sredstvi, oskrbo z električno energijo, nujno zdravstveno oskrbo, psihološko pomoč ter obveščanje in izobraževanje šoloobveznih otrok.
Zaščitni ukrepi	- Prostorski, urbanistični, gradbeni in drugi tehnični ukrepi; - evakuacija; - sprejem in oskrba ogroženih prebivalcev;

Državna raven	Raven, ki ne vključuje regijske ravni. Če je vključena tudi regijska raven, se uporablja besedna zveza raven države.
	- radiološka, kemijska in biološka zaščita; - zaklanjanje; - zaščita kulturne dediščine.
Zaklanjanje	Obsega zaklanjanje ljudi v zakloniščih, zaklonilnikih in drugih objektih, ki omogočajo zaščito pred ruševinami, radiološkimi in drugimi nevarnostmi v vojni ter ob drugih nesrečah. V tem načrtu je kot zaklanjanje pojmovano zadrževanje v zaprtih prostorih običajnih zgradb z izklopljeno ventilacijo.
Zaščita kulturne dediščine	Obsega ukrepe, dejavnosti in sredstva za zaščito stavbne in druge nepremičnine kulturne dediščine ter premičnih predmetov in njihovih zbirk, ki imajo veliko kulturno vrednost pred vojnimi nevarnostmi ter naravnimi in drugimi nesrečami.

Kratice

ARSO	Agencija RS za okolje
CORS	Center za obveščanje Republike Slovenije
Cs	Cezij
CSRAO	Centralno skladišče radioaktivnih odpadkov
CZ	Civilna zaščita
D	Dodatek
EU	Evropska unija
I	Jod
KI	Kalijev jodid
MK	Ministrstvo za kulturo
MKGP	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
MNVP	Ministrstvo za naravne vire in prostor
MZ	Ministrstvo za zdravje
NEK	Nuklearna elektrarna Krško
OIR	Operativna intervencijska raven
OPU	Območje preventivnih (zaščitnih) ukrepov ob nesreči v NEK
OSP	Območje splošne pripravljenosti ob nesreči v NEK
OTU	Območje takojšnjih (zaščitnih) ukrepov ob nesreči v NEK
P	Priloga
ReCO	Regijski center za obveščanje
RKB	Radiološko, kemično in biološko
RS	Republika Slovenija
Sr	Stroncij
SV	Slovenska vojska
Š(tab) CZ RS	Štab Civilne zaščite Republike Slovenije
URSJV	Uprava Republike Slovenije za jedrsko varnost
URSVS	Uprava Republike Slovenije za varstvo pred sevanji
URSZR	Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje
UVHVVR	Uprava Republike Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin
UVINZR	Uredba o vsebini in izdelavi načrtov zaščite in reševanja
ZRP	Zaščita, reševanje in pomoč
ZU	Zaščitni ukrep
ZVISJV	Zakon o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in jedrski varnosti
ZVNDN	Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami

5 SEZNAM PRILOG IN DODATKOV

5.1. SKUPNE PRILOGE

P-1	Podatki o poveljniku, namestniku poveljnika in članih štaba CZ
P-2	Podatki o odgovornih osebah v občini
P-3	Pregled sil za zaščito, reševanje in pomoč
P-4	Podatki o organih, službah in enotah CZ
P-5	Seznam zbirališč sil za zaščito, reševanje in pomoč
P-7	Pregled javnih in drugih služb, ki opravljajo dejavnosti pomembne za ZIR
P-10	Pregled gradbenih organizacij
P-11	Pregled gasilskih enot s podatki o poveljnikih in namestnikih poveljnikov
P-13	Pregled avtomobilskih lestev za gašenje in reševanje iz visokih zgradb
P-14	Pregled avtomobilskih cistern za prevoz pitne vode
P-15	Podatki o odgovornih osebah, ki se jih obvešča o nesreči
P-18	Seznam medijev, ki bodo posredovali obvestilo o izvedenem alarmiranju in napotke za izvajanje zaščitnih ukrepov
P-20	Pregled sprejemališč za evakuirane prebivalce
P-21	Pregled objektov, kjer je možna začasna nastanitev ogroženih prebivalcev in njihove zmogljivosti, ter lokacije primerne za postavitve zasilnih prebivališč
P-22	Pregled organizacij, ki zagotavljajo prehrano
P-23	Pregled lokacij načrtovanih za potrebe zaščite in reševanja v občinskih prostorskih aktih
P-24	Pregled enot, služb in drugih operativnih sestavov društev in drugih nevladnih organizacij, ki sodelujejo pri reševanju
P-25	Pregled človekoljubnih organizacij
P-26	Pregled centrov za socialno delo
P-27	Pregled zdravstvenih domov, zdravstvenih postaj in reševalnih postaj
P-28	Pregled splošnih in specialističnih bolnišnic
P-29	Pregled veterinarskih organizacij

5.2 POSEBNE PRILOGE

P – 100	Evidenčni list o vzdrževanju in razdelitvi načrta zaščite in reševanja
P – 300	Ocena ogroženosti v primeru jedrske ali radiološke nesreče v občini Šalovci

P – 254	Obrazec o soglasju in seznanitvi s tveganjem pri preseganju doznih omejitev
---------	---

5.3 SKUPNI DODATKI

D-2	Načrt občine za zagotovitev prostorskih in drugih pogojev za delo poveljnika CZ in štaba CZ
D – 5	Navodilo za organiziranje in vodenje informacijskega centra
D – 6	Navodilo za izvajanje psihološke pomoči
D – 7	Navodilo prebivalcem za ravnanje ob nesreči
D – 14	Vzorec odredbe o aktiviranju sil in sredstev za ZRP
D – 15	Vzorec delovnega naloga
D – 19	Vzorec sklepa o aktiviranju načrta ZiR ob nesreči
D – 20	Vzorec sklepa o preklicu izvajanja zaščitnih ukrepov in nalog ZRP

5.4 POSEBNI DODATKI

D-218	Občinski načrt prevzema in razdelitve tablet kalijevega jodida ob jedrski ali radiološki nesreči
D – 219	Kako bi ravnali v primeru jedrske nesreče – knjižica NEK za prebivalce